

H. M. Petersen: I Anledning af hvad den ærede sidste Taler bemærkede, skal jeg blot anføre, at der er mange forstandige og fornuftige Folk, der for Diebliffet besidde deres Eiendomme for dyrt. Dersom vi skulle gaae ud fra, at alle de, der have overvurderet deres Eiendom, være ufornuftige, saa blev der mange ufornuftige Folk; naar den ærede Taler derfor anførte, at han blot har nævnt den Priis, som Eiendommen stod Manden i, for derved at komme til den virkelige Værdi, saa bliver dette ogsaa noget Løst at bygge paa, thi der er som sagt Mange, der have vurderet deres Eiendomme for høit. Det er imidlertid ikke det Afgjørende for mig, men det Afgjørende er, at Manden vel ganske vist har den Ret, at der ikke kan blive flere Farvere paa Møen end han; men Møenboerne have Ret til at kunne lade farve hvor de vilde, og han har den Forpligtelse, at han skal farve for dem for „gangbare“ Priiser, saaledes at der ikke er skjellig Grund til Klage, og naar dernæst Commissionen, der har været sendt derover for at vurdere Eiendommen, siger, at Monopolet er ingen væsentlig Gæne for Møenboerne, saa kan jeg, som jeg tidligere har udtalt, ikke begribe, hvorfor vi skulle betale disse Penge; saa synes jeg, det var allerbedst, at man lod Sagen gaae sin egen Gang, maaskee vi da til en anden Tid kunne komme til andre Resultater, og efter den høitærede Ministers Udtalelser synes det jo ogsaa, at han ikke sætter nogen stor Priis paa Lovens Vedtagelse. Det er forøvrigt ganske rigtigt, at et saadant Monopol ikke passer med Næringsfriheden, men derfor skulle vi dog ikke give Mere for det, end det er værd.

Indenrigsministeren: Det forholdes sig ganske rigtigt, at dersom Landet var fuldt af den Slags Monopoler, saa vilde det være et meget betænkeligt Skridt saaledes enkeltviis at fritjøre sig for dem; men det er jo heldigviis ikke Tilfældet. Der har været endeel Brænderiprivilegier, som man i dyre Domme, og vistnok meget for dyrt, har maattet afstjøre, og der har været nogle ganske enkelte andre Privilegier, som efter Grundlovens Givelse ere blevne afløste. Der bestaaer maaskee endnu en heel Deel Kroholsprivilegier, som ere reelle,

men som isøvrigt langfra have den betænkelige Charakter som andre slige Privilegier, da disse Kroer i Reglen ligge paa Steder, hvor saadanne dog maae findes, og hvor et vist offentligt Indseende med dem følger af Privilegiet. Det forekommer mig isøvrigt, at det heller ikke fra nogen Side er bestridt, at medens man opstiller almindelig Næringsfrihed som Princip, saa er det her omhandlede Forhold, hvorved man gaar lige til den alleryderligste Yderlighed, som man ikke er gaaet til i de strengeste Tidstider, et overmaade slygt Forhold, som maa ønskes ophævet, saameget mere som man, da Farveriet tidligere var en Bevillings Sag, havde det i sin Magt ved at nægte Andre Bevillingen, at kunne gjøre Forholdets Bestaenhed mindre gienfynligt, hvormod nu, da Enhver kan anlægge Farveri, blot ved at tage Borgerstab derpaa, vil dette Forhold fremtræde i en meget ubøiens Charakter. Naar der er Spørgsmaal om, hvad Monopolet er værd, saa har jeg, hvad jeg allerede har sagt, derom ingen bestemt personlig Mening; og jeg troer, at de fleste af de ærede Herrer, ja, jeg kan sige alle, inclusive Udvalgets Medlemmer, kunne meget godt være bekendte at afgive den samme Erklæring; men netop derfor er der sendt Folk derover, som forstaae sig paa slige Sager; og de have undersøgt Forholdet paa Stedet. Der er virkelig en meget stor Forskjel mellem et Syn, som foretages af Mænd, der reise over paa Stedet, see Gjenstandene og Bygningerne, gennemgaae Bøgerne og Alt hvad dertil hører — og et Skøn, man sidder her og kaster hen. — Det gjør mig overmaade ondt, at jeg har imødekommet Udvalgets Opfordring til at sende disse hæderlige Mænd derover, naar Udbyttet deraf ikke skal være Andet, end at man sætter deres paa en meget nøie Undersøgelse grundede udtalte Formening i Klasse med et hvilket som helst Indsald Nogen i den Henseende kan faae; thi det er Tilstørrelser, hvorom det her gjælder, som de omhandlede Mænd ere komne til ved en Undersøgelse og Bedømmelse af selve Gjenstandene, som Ingen af os har undersøgt eller kjender, Noget, som ganske vist ethvert af Udvalgets Medlemmer kunde bedømme med samme Paalidelighed som disse tre Mænd, men vel at mærke, paa den Betingelse, at de